

приблизно в той же час хвилювали інших великих вчителів – Конфуція у Китаї, засновника джайнізму Махавіру в Індії, Заратустру у Персії, Сократа в Афінах.

На цьому перетині буддійського морально-етичного та релігійно-філософського вчення з місцевими традиціями і виникла велика література буддизму. Цілком зрозуміло, що місцева традиція проводила певний відбір і часто робила деякі зміни. Історії порівняльного літературознавства відома ціла низка дивовижних прикладів трансформації первинних літературних форм буддизму і майже повної асиміляції їх з місцевою традицією, тому точніше було б говорити про різні місцеві варіанти буддійської літератури. Але, незважаючи на це, є всі підстави говорити про її єдність, яка полягає в спільності багатьох сюжетів, що зустрічаються в буддійській літературі різних країн, у низці жанрових особливостей, у значній спільності ідейних проблем та їх оцінок, деякою мірою навіть у схожості деяких художніх засобів, принаймні тих, які колись були елементами змісту.

Досить суттєву частину буддійської літератури складають твори, написані на санскриті, з їх допомогою або завдяки перекладам їх різними мовами буддизм поширився у Китаї, Японії, Центральній Азії. У свою чергу, вже в наш час ці переклади допомагають скласти думку про оригінал, а іноді і відтворити первісний санскритський текст творів, що давно втрачений в Індії, але зберігся у китайських та тибетських перекладах. Саме так склалося зі значною частиною канонічної буддійської літератури.

У центрі буддійської санскритської літератури стоїть велике ім'я Ашвахгоші (приблизно II ст. н.е.), автора двох великих поем: Саундаранади, що розповідає про перехід до буддизму зведеного брата Будди, та Будхачаріти – «Життєпису Будди». Остання поема особливо відома. Вона написана у піднесеному і багатому на словесні прикраси стилі, але вишуканість образів, гра слів, алітерації, вишукані рідкісні слова не так важливі, як справжні поетичні почуття. Не дивно, що вплив Ашвахгоші поширився далеко за межі індійської літератури.

Як про великого мудреця розповідає про нього тибетська версія його біографії («не було питання, на яке він би не міг дати відповіді, не було аргументу, якого він не зміг би заперечити, він

перемагав супротивника так само легко, як буйний вітер, що валить гниле дерево»).

Особливий напрям мала буддійська література в країнах Південно-Східної Азії, де вплив літератури на санскриті поступається місцем буддійським творам на палі.

Основне ядро палійської літератури – буддійський Канон. Саме палійська версія є найбільш повною і автентичною. Твори, що входять у Канон, складають Тіпітапу («Три корзини закону»). Буддійський Канон складається з трьох частин, що містять основні принципи вчення Будди, його метафізичні погляди, правила поведінки, обов'язкові для членів буддійської громади, сповідання, рекомендації щодо життя під час сезону дощів, правила прийому до громади, правила, що стосуються житла, одягу тощо. Для всіх прошарків суспільства і в давні часи, і сьогодні Канон є зібранням буддійської мудрості і джерелом естетичної радості, справжньою енциклопедією буддизму.

Владислава Кузєбна

Черкаський державний технологічний університет

м. Черкаси

ТЕОРЕТИЧНЕ ОСМИСЛЕННЯ ПРОБЛЕМИ УСНОЇ НАРАЦІЇ У СУЧАСНОМУ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВІ

Впродовж досить тривалого періоду часу питання і проблеми, пов'язані з ідентифікацією стилю усної нарації, знаходились й досі перебувають у полі зору представників критики і літературознавства. Загалом, дослідженню різних аспектів усної нарації або сказання (термін, яким послуговується російське літературознавство – *прим. авт. В.К.*) присвячені праці М. Бахтіна, В. Виноградова, Б. Ейхенбаума, Б. Кормана, В. Скобелева, Ю. Тинянова, Р. Бріджмена, Ф. Грізлі, В. Шміда, які намагаються дати визначення й охарактеризувати специфічні ознаки цього типу оповіді.

Так, перші кроки у літературній дискусії з приводу з'ясування природи сказання були зроблені представником російського формалізму Б. Ейхенбаумом. Автор статті «Ілюзія сказання» (1918) розглядає його як засіб введення в літературу слова в якості «живої, рухомої діяльності, що створюється за допомогою голосу, артикуляції, інтонації, а також жестів і міміки» [4, с. 152]. У більш